

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Milady Tomkové a soudců JUDr. Brigity Chrastilové a JUDr. Bohuslava Hnízdila v právní věci **žalobkyně: O. H.,** zastoupena Mgr. Karlem Nováčkem, advokátem, se sídlem Vackova 44, Brno, proti **žalovanému: Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, adresa pro doručování: Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky, poštovní schránka 21/OAM, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí ministra vnitra ze dne 20. 1. 2003, č. j. OAM - 288/AŘ - 2002, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 27. 11. 2003, č. j. 55 Az 553/2003 - 22,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalovaného ze dne 11. 7. 2001, č. j. OAM - 6397/VL - 11 - 02 - 2001, byl zamítnut návrh žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) na zahájení řízení o udělení azylu v České republice jako zjevně nedůvodný podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky ve znění zákona č. 2/2002 Sb. (dále jen „zákon o azylu“), dále jím bylo rozhodnuto, že se jí neuděluje azyl podle § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu a že se na ni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 téhož zákona. Proti tomuto rozhodnutí podala stěžovatelka rozklad,

o kterém rozhodl ministr vnitra v záhlaví uvedeným rozhodnutím, ve kterém rozklad zamítl a napadené prvostupňové rozhodnutí potvrdil.

Rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 27. 11. 2003, č. j. 55 Az 553/2003 - 22, byla zamítnuta žaloba stěžovatelky proti uvedenému rozhodnutí ministra vnitra. V odůvodnění soud uvedl, že ministr vnitra se s důvody vyplývajícími z § 16 odst. 1 písm. e) a § 12 zákona o azylu, ve znění platném pro přezkoumávanou věc, podrobně zabýval a hodnotil stěžovatelkou uváděné důvody, které jí vedly k podání žádosti o udělení azylu. Zásadními důvody, které uplatnila, byly důvody ekonomické a obava z mafie. K odchodu z Ukrajiny se rozhodla poté, co ji členové mafie zbili a požadovali peníze. Do České republiky přicestovala autobusem z Polska, přičemž autobus stavěl na hraničních přechodech, kde byli cestující kontrolováni celníky. Nic jí nebránilo požádat o azyl v Polsku, neučinila tak, protože v Polsku nikdy před tím nebyla, zatímco Českou republiku již dříve navštívila a věděla, že tu není žádné bezpráví. V daném případě proto byly splněny podmínky § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu, soud dále neshledal na straně stěžovatelky existenci důvodů pro udělení azylu podle § 12, § 13 a § 14 zákona o azylu ani překážky vycestování podle § 91 téhož zákona.

Včas podanou kasační stížností se stěžovatelka domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku Krajského soudu v Brně. Namítá, že jí nebyly ze strany soudu doručovány výzvy či rozhodnutí v jejím mateřském jazyku, ačkoli s takovým postupem nevyjádřila souhlas. To vše mělo za následek, že nemohla uvést další důvody a navrhnout další důkazy, a tím plně nemohla využít svých práv při soudním řízení. Dále poukazuje na nesprávné zjištění skutkového stavu, neboť se soud ani žalovaný nezabývaly skutečnostmi o útlaku, zejména tím, že vůči ní byla páchána trestná činnost, dále, že jí stát neposkytl právní ochranu. Ohledně skutečnosti, že mohla požádat o azyl v Polsku uvádí, že touto zemí jen projížděla s tím, že se v tomto státě podrobila pouze pasové a celní kontrole, přičemž v tomto státě vůbec nepobývala. Pojmu pobývat odpovídá stav dlouhodobějšího pobytu na určitém místě např. týden či jinou delší dobu. V případě pouhého projíždění nelze slučovat význam těchto dvou pojmů. Podle jejího názoru má žadatel o azyl právo si vybrat zemi, ve které o azyl požádá. Stěžovatelka tak namítá vadu řízení před soudem ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), a nezákonnost rozhodnutí krajského soudu spočívající v nesprávném posouzení právní otázky ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) tohoto zákona.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popírá její důvodnost. Z námitek stěžovatelky nevyplývá ani náznak zpochybnění skutečnosti, že měla příležitost požádat o azyl na území třetí bezpečné země, tj. Polska. Co se týče námitky stěžovatelky, týkající se doručování písemností v českém jazyce, správní orgán se domnívá, že právo na jednání před soudem v mateřském jazyce podle § 18 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“), ve spojení s § 64 s. ř. s. se vztahuje pouze na ústní jednání před soudem, nikoliv na doručování písemností. Nedošlo tedy k porušení práva stěžovatelky na jednání v jejím rodném jazyce.

Nejvyšší správní soud po zjištění, že kasační stížnost je podána včas a že je přípustná, přezkoumal napadený rozsudek včetně řízení, které mu předcházelo, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Vada řízení před soudem je podle § 103 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 110 s. ř. s. důvodem pro zrušení rozhodnutí krajského soudu, pokud mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé.

Dalším namítaným důvodem je důvod obsažený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky může přitom spočívat v aplikaci nesprávného ustanovení právního předpisu na daný skutkový stav nebo sice v aplikaci správného ustanovení právního předpisu, avšak nesprávně interpretovaného.

K námitce stěžovatelky, že jí soud nedoručoval písemnosti v jejím rodném jazyce, poukazuje Nejvyšší správní soud na svou ustálenou judikaturu, podle které soud není povinen s účastníky soudního řízení písemně komunikovat jinak, než v jazyce českém (srv. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2004, č. j. 4 Azs 34/2003 - 65). Je tak správný názor žalovaného obsažený v jeho vyjádření ke kasační stížnosti, podle kterého se právo na jednání před soudem v mateřském jazyce vztahuje pouze na ústní jednání před soudem, nikoliv na doručování písemností. Zásada rovnosti stran je jistě stěžejní zásadou spravedlivého procesu. Je zakotvena v čl. 37 odst. 3 Listiny a v čl. 96 odst. 1 Ústavy ČR a promítá se také do řady ustanovení procesních předpisů. Soudní řád správní i občanský soudní řád výslovně rovnost účastníků řízení stanoví, pro soudy pak plyne povinnost zajistit účastníkům stejné, tj. rovnocenné možnosti k uplatňování jejich práv. Soudní řád správní neobsahuje sám striktní úpravu práva jednat před soudem ve své mateřštině, ta však plyne, jak je uvedeno výše z úpravy dané Ústavou a Listinou a rovněž tak je nutno užít podle § 64 s. ř. s. úpravy občanského soudního řádu. Podle ustanovení § 18 o. s. ř. mají účastníci v občanském soudním řízení rovné postavení. Mají právo jednat před soudem ve své mateřštině. Soud je povinen zajistit jim stejné možnosti k uplatnění jejich práv, přičemž účastníku, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, soud ustanoví tlumočníka, jakmile taková potřeba vyjde v řízení najevo. Totéž platí, jde-li o ustanovení tlumočníka účastníku, s nímž se nelze dorozumět jinak než znakovou řečí. V dané věci soud dále rozhodoval bez nařízení jednání, neboť s tímto postupem oba účastníci řízení vyjádřili ve smyslu § 51 s. ř. s. souhlas. V takovém případě z výše uvedených důvodů není nutné ustanovovat účastníku, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, tlumočníka, nevyšla-li potřeba ustanovení tlumočníka pro řízení před soudem v takovém případě ani jinak najevo (srv. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 10. 2003, č. j. 3 Azs 18/2003 - 41; č. 177/2004 Sb. NSS). Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že ani v případě, kdyby skutečně došlo k procesnímu pochybení soudu, nebylo to v konkrétním případě důvodem pro zrušení napadeného rozsudku Krajského soudu v Brně. Stěžovatelka totiž žádným způsobem nenaznačuje, jaký by tato tvrzená vada řízení mohla mít vliv na zákonnost soudního rozhodnutí. Neuvádí žádné skutečnosti, které by byla v řízení uvedla, kdyby jí tlumočník ustanoven byl. Krajský soud v Brně tedy nepochybil, jestliže doručoval stěžovatelce písemnosti v českém jazyce a tato námitka stěžovatelky je proto nedůvodná.

Ohledně námitky nezákonnosti napadeného rozsudku vycházel Nejvyšší správní soud z § 2 odst. 2 zákona o azylu, ve znění účinném k okamžiku vydání napadeného správního rozhodnutí (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), podle něhož se bezpečnou třetí zemí rozumí stát jiný než stát, jehož je cizinec státním příslušníkem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště, ve kterém cizinec pobýval před vstupem na území a do kterého se může tento cizinec vrátit a požádat o udělení postavení uprchlíka podle mezinárodní smlouvy, aniž by byl vystaven pronásledování, mučení, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu. Podle druhé věty tohoto ustanovení stát není

bezpečnou třetí zemí, pokud na něj lze vztáhnout překážky vycestování podle § 91, nebo cizinec jeho územím pouze projížděl. V průběhu správního řízení sice došlo k novelizaci uvedeného ustanovení zákonem č. 2/2002 Sb., který zrušil § 2 odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Soud však při svém rozhodování aplikoval čl. II bodu 2 zákona č. 2/2002 Sb., podle kterého se řízení o rozkladu, o kterém ministr vnitra nerozhodl do dne nabytí účinnosti tohoto zákona, dokončí podle dosavadní právní úpravy.

Podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu je nutné pojem „projíždí“ vykládat restriktivně, a to z důvodu podstaty a smyslu celého azylového řízení, do značné míry založeného na principu, že cizinec pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi má o azyl požádat vždy již v první zemi, v níž je to možné a v níž budou garantována jeho základní práva a svobody. Rozhodujícím kritériem pro posuzování toho, zda cizinec bezpečnou třetí zemí pouze projížděl, je skutečnost, zda v této zemi měl reálnou možnost požádat o udělení azylu či nikoliv. Tak tomu např. není, pokud je fyzicky omezen v možnosti zde požádat o azyl. Právo na azyl není právem na výběr země, kde by žadatel o azyl chtěl žít (srv. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2003, č. j. 5 Azs 17/2003 - 45, a ze dne 21. 8. 2003, č. j. 2 Azs 5/2003 - 46).

V dané věci měla stěžovatelka možnost požádat o azyl již v Polsku. Ze žádné skutečnosti nevyplývá, že by jí byla tato možnost fyzicky znemožněna. Nejvyšší správní soud proto i v této věci souhlasí s názorem krajského soudu i žalovaného, že stěžovatelka přichází ze státu, který Česká republika považuje za třetí bezpečnou zemi.

K poslední námitce stěžovatelky, tj. námitce nesprávně zjištěného skutkového stavu, uvádí Nejvyšší správní soud následující. Je-li žádost o udělení azylu zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 zákona o azylu, je bezpředmětné posuzovat ji dále z hledisek uvedených v § 12 téhož zákona. Jelikož byla žádost stěžovatelky o udělení azylu zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu, nebylo povinností žalovaného vůbec provádět šetření ve vztahu k důvodům pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu (např. pronásledování v zemi původu z důvodů v zákoně uvedených). Proto ani námitka směřující vůči nesprávně zjištěnému skutkovému stavu ohledně těchto důvodů nemůže být důvodná.

Z výše uvedených důvodů tedy Nejvyššímu správnímu soudu nezbylo, než kasační stížnost jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1 ve spojení s § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. zamítnout.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. Protože úspěšný žalovaný žádné náklady neuplatňoval, ostatně mu žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly, soud mu žádné náhrady nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné opravné prostředky.

V Brně dne 31. května 2005

JUDr. Milada Tomková
předsedkyně senátu